

Ludomir Rozycki - Eros & Psyche (Live) (2017)

Wpisany przez bluesever
Sobota, 29 Wrzesień 2018 12:28 -

Ludomir Różycki - Eros & Psyche (Live) (2017)

1. *Eros & Psyche* 2:10:48 Psyche - Joanna Freszel Arete / Ksieni - Wanda Franek Hagne / Laida / The Monastery's doorkeeper - Anna Bernacka Hedone / Hanna - Aleksandra Orłowska-Jabłońska Blaks - Mikołaj Żalasiński Eros / Arystos / Knight Errant / De la Roche / Stefan - Tadeusz Szlenkier Hermes / Old Slave / Chaplain / Cafe owner / Hugo - Wojtek Gierlach Charmion / First Guest / Hr. Albert - Adam Kruszewski Old Greek / Second Guest / Paul - Grzegorz Szostak Knight / Youth / Tolo - Mateusz Zajdel Chorus of the Teatr Wielki - Polish National Opera Orchestra of the Teatr Wielki - Polish National Opera Conductor - Grzegorz Nowak Director - Barbara Wysocka Music - Ludomir Różycki Warsaw, 19 October 2017, Polish National Opera

Immortality? Transmigration of souls? Meeting one's loved ones in future incarnations? The necessity of working through one's sins and negligence? Various aspects of humanity revealing themselves in various moments in history, as well as the longing for eternal love – these are the questions and issues taken up by Jerzy Żuławski in his play *Eros and Psyche*. Żuławski is also the author of a science-fiction novel *On the Silver Globe* (made into a movie by his great-nephew – Andrzej Żuławski). The libretto of Różycki's opera is a full-blown journey of Psyche and Blaks in search of Eros – through five eras, from the Golden Age Arcadia, through the Roman Empire, a medieval monastery in Spain, Paris at the time of the French Revolution, ending in one of European capitals in the early twentieth century. This staging flamboyance is a challenge worthy of Barbara Wysocka, who a couple of years ago, along with Barbara Hanicka, created for Teatr Wielki - Polish National Opera a majestic and moving staging of Eugeniusz Knapik's *Moby Dick*. The composer – Ludomir Różycki – studied at the Warsaw Conservatory along with Karol Szymanowski, Mieczysław Karłowicz and Grzegorz Fitelberg, who formed the musical, modernist Young Poland. *Eros and Psyche*, immensely popular in the interwar period on European operatic stages, was very rarely staged after the Second World War. It is high time it took its place as an ambassador of Polish opera at the side of *Król Roger*. ---teatr Wielki.pl

The Polish composer Ludomir Różycki is not a well-known name, but certainly comes from a musical background and early twentieth century associations that I personally find interesting. Różycki studied under Humperdinck in Berlin and was schooled in the style of Wagner and Strauss and went on to form the Young Poland association of composers with connections to the Russian Group of Five movement formed by Russian composers including Mussorgsky, Borodin and Rimsky-Korsakov, with the aim of establishing a new national music identity for Poland. Inevitably, to judge by *Eros and Psyche* - which we are fortunate to be able to see performed thanks to OperaVision - those late-romantic influences show in the classic mythological subject of Jerzy Żuławski's libretto and the epic musical treatment applied to it.

Żuławski's adaptation of the Cupid & Psyche myth certainly presents all the opportunities for an expanded and rich musical treatment. The ancient basis of the story is an epic tale of forbidden love that transcends time and overcomes great obstacles. It's a price Psyche has to pay for falling in love and looking on the face of an immortal god, Cupid or Eros, who has been secretly visiting her. Cupid's orders were to use his dart to make Psyche fall in love with a monstrous creature for presuming her beauty to be an equal of Venus, but these darts have been known to go astray and both she and Eros fall under a spell of this forbidden love and are punished for it, condemned to wander the earth (and the underworld) eternally.

In Żuławski's version of the story, that wandering takes Psyche to a number of famous historical ages, from the Golden Age of Arcadia, to imperial Rome, to early Christianity in a monastery in Spain, through the French revolution and into the present day. It's a treatment and a structure that provides a number of serious obstacles to Psyche, who is visited by Eros in different guises in each of these situations, and it provides Różycki with a variety of colours to work with, as well as the opportunity to push the romantic tone of the music into epic levels. The tone is inevitably Straussian, with mythological correspondences with *Daphne*, *Die Liebe der Danae* and of course, *Ariadne auf Naxos*.

And it would appear to be from *Ariadne auf Naxos* that director Barbara Wysocka takes her inspiration for the staging of this 2017 production of *Eros and Psyche* at the Teatr Wielki, 100 years after its premiere in Wrocław. Różycki and Żuławski's version of the story is a relatively straightforward telling of myth that has none of the framing and self-referential dramatic and operatic narrative complexities of Strauss and Hofmannsthal's treatment of *Ariadne auf Naxos*. Wysocka however chooses to frame this opera's story of Psyche's wanderings through time as that of an actress working on a number of period film productions. It's a reasonable way to make the mythological story modern and contemporary, but it has to be said that it doesn't appear to bring anything unexpected out of the work and may indeed even confuse matters somewhat.

What it does highlight is that the music is indeed beautifully composed and scored for each dramatic situation like a movie soundtrack. The first appearance of Eros on the set, emerging out of the darkness to meet Psyche waiting in anticipation, is lushly and scored with a romantic surge. Each of the mini movies are given titles (Rome, Under the Cross, With Blood etc.) the titles and Falconetti Joan of Arc-like close-ups of Psyche accompanied by sweeping musical introductions. Conducted by Grzegorz Nowak, the music is a treat for anyone who likes their late and post-romantic indulgent Strauss or Rimsky-Korsakov orchestrations, and it's wonderful to hear another Polish composer other than Szymanowski working in this register.

Lived through the movies, this undoubtedly helps maintain the larger-than-life character of the mythological romance between Eros and Psyche that is otherwise abandoned in the production, and it retains all the colour of the periods and locations. It's perhaps a bit too busy with extras and camera crews cluttering the stage as well, adding a layer of remove that the opera doesn't really need, and it may even detract from the character of the work as well. Psyche's journey and her encounter with Eros in various guises in different eras (with Blaks the farmhand who has been condemned alongside her for disturbing the meeting between the illicit lovers also present) raises questions of decadent living (Rome), sin (The Cross) and compassion (Paris) are also considered perhaps as necessary stages in her journey to redemption.

On the other hand if 'Psyche' gains awareness of such matters through the movies she plays the lead role in, then that element isn't entirely lost in the 2017 production. Nor is it lost in how it is covered in the direction or the musical and singing performances. Joanna Freszel is very much centre stage as Psyche and the role is not without its challenges (if not quite at the Richard Strauss level of demands), and she gives an engaging and note-perfect performance throughout, her voice having a lovely character and timbre. The high tenor role of Eros is almost Mozartian by comparison and tests the tenor's ability to hold it steady but Tadeusz Szlenkier certainly brings a lyrical sweetness to the role. There are good supporting performances from the remainder of the cast, particularly from Anna Bernacka as Hagne (et al) and from Mikołaj Zalasinski as Blaks. ---operajournal.blogspot.com

Nieśmiertelność? Wędrowka dusz? Spotkania swych bliskich w kolejnych wcieleniach? Konieczność „odpracowania” grzechów i zaniedbań? Różne aspekty człowieczeństwa ujawniające się w różnych momentach historii, także tęsknota za wieczną miłością – to wszystko pytania i kwestie, które podejmuje Jerzy Żuławski w dramacie Eros i Psyche. Żuławski

jest także autorem powieści fantastyczno-naukowej *Na srebrnym globie* (sfilmowanej przez jego stryjecznego wnuka – Andrzeja Żuławskiego). Libretto opery Różyckiego to pełna rozmachu podróż Psyche i Blaksa w poszukiwaniu Erosa – poprzez pięć epok – od Arkadii Złotego Wieku, przez Cesarstwo Rzymskie, średniowieczny klasztor w Hiszpanii, Paryż czasów Wielkiej Rewolucji Francuskiej aż po jedną z europejskich stolic początku XX wieku. Ten rozmach inscenizacyjny jest wyzwaniem na miarę Barbary Wysockiej, która wspólnie z Barbarą Hanicką parę lat temu stworzyła na scenie Teatru Wielkiego - Opery Narodowej pełne majestatu i poruszające przedstawienie *Moby Dick* z muzyką Eugeniusza Knapika. Autor muzyki – Ludomir Różycki studiował w Warszawskim Konserwatorium razem z Karolem Szymanowskim, Mieczysławem Karłowiczem i Grzegorzem Fitelbergiem – muzyczną Młodą Polską. *Eros i Psyche*, która w międzywojniu cieszyła się dużym powodzeniem na europejskich scenach operowych, po wojnie była wystawiana bardzo rzadko. Pora, aby zajęła miejsce ambasadorki polskiej opery na równi z Królem Rogerem. ---teatr Wielki.pl

Twórczość operowa Ludomira Różyckiego, mimo iż sporadycznie pojawia się na scenach, jest w praktyce – trzeba przyznać – niemal zapomniana. To samo można powiedzieć o jego dokonaniach w dziedzinie symfoniki. A przecież postać twórcy jest nam doskonale znana, każdy, kto choćby otarł się o historię muzyki polskiej, może wymieniwać jego nazwisko, i to jednym tchem obok Karola Szymanowskiego i Grzegorza Fitelberga (i wielce wówczas obiecującego Apolinarego Szelutę) jako członka grupy Młoda Polska, która miała – jeśli nie zrewolucjonizować – to przynajmniej odnowić muzykę polską u progu XX wieku.

Nie bez powodu młodzi wówczas kompozytorzy sięgali po wzorce do niezwykle natenczas nowoczesnej twórczości Richarda Straussa, otwierającej nowe perspektywy wśród wciąż jeszcze dominującej estetyki Romantyzmu. Każdy z owej grupy przebył oczywiście własną, mniej lub bardziej szczęśliwą drogę, każdy w inny sposób zapisał się w dziejach muzyki. Różycki miał wiele szczęścia, jego wcześniej rozwinięty talent i wybitna indywidualność pozwoliły na dość szybką karierę o skali międzynarodowej. Po sukcesach utworów orkiestrowych (scherzo symfoniczne *Stańczyk*, po nim szereg poematów symfonicznych) przyszła kolej na operę. We Lwowie zostaje wystawione pierwsze jego dzieło tego gatunku – *Bolesław Śmiały* (1909), w Warszawie – opera fantastyczna *Meduza* (1912). Kolejna opera to *Eros i Psyche* (Warszawa 1918, którą ubiegł niemiecki Wrocław – 1917). Następnie powstaje balet *Pan Twardowski*, który zdobył ogromną popularność nie tylko w Polsce, ale i w wielu krajach Europy. Równie wielkim powodzeniem jak *Eros i Psyche* cieszył się *Casanova* (1923). Później skomponował Różycki jeszcze *Beatrix Cenci* (1927) i *Młyn diabelski* (1931). Odpowiedź na pytanie, dlaczego dzieła bardzo wartościowe, cieszące się do czasów wojny wielkim powodzeniem później popadły niemal w zapomnienie, byłaby dość złożona. Tutaj trzeba przyklasnąć pomysłowi dyrekcji Teatru Wielkiego, która zdecydowała się przywrócić *Erosa i Psyche* warszawskiej scenie po stu niemal latach od premiery (niedawno pokazała też dzieło *Opera Bałtycka*).

Ludomir Rożycki - Eros & Psyche (Live) (2017)

Wpisany przez bluesever

Sobota, 29 Wrzesień 2018 12:28 -

Opera została zainspirowana sztuką o tym samym tytule pióra Jerzego Żuławskiego, pamiętanego dziś przede wszystkim jako autora powieści Na srebrnym globie. Jego dramat Eros i Psyche wystawiany był przez kilkanaście lat z wielkim powodzeniem, przy czym nie bez znaczenia był tu wątek rewolucyjny. (Zdania krytyki były podzielone.) Treść dramatu to próba odniesienia wątku mitycznego do konkretnych sytuacji historycznych, pokazania, jak pragnienie ideału rozbija się o brutalność ziemskiego losu w różnych epokach. Psyche spogląda wbrew zakazowi (choć nie z własnej woli) w oblicze Erosa, za co zostaje skazana na wędrowanie przez wieki, nim wreszcie osiągnie swój cel – zjednoczenie z ukochanym, spełnienie swej niegasnącej tęsknoty. I zawsze stanie na jej drodze Blaks – wcielenie wszystkich niskich dążeń, będzie więc musiała żyć w nieustannej walce o swój cel.

Gdy Różycki zobaczył alegoryczną sztukę Żuławskiego, od razu docenił jej potencjał jako materiału na operę, osiągając, m.in. dzięki bliskiej współpracy z autorem, znakomity rezultat. Opera ma nietypową konstrukcję, stosownie do treści – w oryginale dzieli się na siedem obrazów, w librecie autor zredukował ich liczbę do pięciu. Autorzy prowadzą widza poprzez kolejne epoki – od mitycznej Arkadii, poprzez pałac prefekta rzymskiego w Aleksandrii, klasztor w średniowiecznej Hiszpanii, epizod z rewolucji francuskiej aż po współczesny salon żądnego światowych uciech bankiera. W krótkim końcowym epizodzie Psyche udaje się wreszcie wyzwolić z ziemskich więzów i dopiero wtedy spotyka się z wytęsknionym Erosem – a zarazem Tanatosem. Bo droga do spełnienia wiedzie przez śmierć. ---teatralny.pl

download (mp3 @320 kbs):

[yandex](#) [mediafire](#) [ulozto](#)

[back](#)